

การชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา

นายสุรศักดิ์ ทวีรัตน์ตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๒

ISBN 974-562-297-4

011279

118058322

EYEWITNESS IDENTIFICATION OF THE ALLEGED OFFENDER AND THE ACCUSED

Mr.Surasak Treeruttrakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา

โดย

นายสุรศักดิ์ ทวีรัตนตระกูล

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... *สุพจน์ บุญนาค* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ประสิทธิ์ ไชวโกลกุล* ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวโกลกุล)

..... *มูรธา วัจนะชีวะกุล* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มูรธา วัจนะชีวะกุล)

..... *ขงบุท ขาวีสาร* ..... กรรมการ
(อาจารย์ ขงบุท ขาวีสาร)

..... *ดร. เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์)

..... *วีระพงษ์ บุญโญภาส* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา

ชื่อนิสิต

นายสุรศักดิ์ ตริรัตน์ตระกูล

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส

ภาควิชา

นิติศาสตร์

ปีการศึกษา

๒๕๒๕

บทคัดย่อ

ปัญหาเรื่องการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของ การไต่สวนซึ่งพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาและ จำเลยในคดีอาญา และมีผลกระทบต่อเสรีภาพทางร่างกายของผู้ต้องหาโดยตรง เพราะถ้าผู้กล่าวหาหรือพยานชี้ยืนยันว่าผู้ต้องหาใช่คนรายแล้ว นั่นก็หมายถึงว่า เสรีภาพทางร่างกายของผู้ต้องหาจะถูกจำกัดเนื่องจากต้องถูกควบคุมตัวในฐานะ ผู้ต้องหาและถูกฟ้องเป็นจำเลยในเวลาต่อมา แต่ถ้าวุกล่าวหาหรือพยานไม่ชี้ยืนยันว่า ผู้ต้องหาใช่คนรายแล้ว ผู้ต้องหาที่จะได้รับการปล่อยตัวพ้นขอหาไป เมื่อการชี้ตัว ผู้ต้องหาที่มีความสำคัญเช่นนี้ตามกฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติถึงเรื่องการชี้ตัวผู้ต้องหาไว้เลย ว่าจะให้ดำเนินการอย่างไร แมว่าจะมีระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีของกรมตำรวจ ที่กำหนดถึงวิธีการจัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหาไว้ก็ตาม แต่ระเบียบดังกล่าวก็กำหนดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้องกับการชี้ตัวผู้ต้องหาจัดให้มีการ ชี้ตัวผู้ต้องหาโดยวิธีการอย่างเดียวกันเท่านั้น

ในทางปฏิบัติ ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนที่จัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหา มักจะ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว ทั้งนี้เพราะมุ่งแต่หวังผลให้ไต่สวนหลักฐานมาพิสูจน์

ความคิดของผู้ต้องหาตามที่ตนได้ตั้งข้อหาไว้ ประกอบกับระเบียบดังกล่าวไม่ได้กำหนดถึงมาตรการที่จะบังคับให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามระเบียบนั้น ดังนั้น การชี้ตัวผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงยังไม่ได้ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาอย่างเพียงพอ และอาจก่อให้เกิดกล่าวหาหรือพยานชี้ตัวผู้ต้องหาอย่างผิดพลาด มีผลใหญ่กระทำผิดจริงไม่ได้รับโทษ แต่ผู้บริสุทธิ์กลับต้องรับโทษแทน

ฉะนั้น หากต้องการให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหาอย่างเป็นธรรม เราก็ควรกำหนดให้มีมาตรการบังคับให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว และที่สำคัญคือ เราควรกำหนดเรื่องการชี้ตัวผู้ต้องหาไว้เป็นกฎหมายอันมีผลใหญ่ฝ่าฝืนต้องได้รับโทษทางอาญา

Practically, the police inquirer who conducts the identification always breaks the procedural regulations because he only intends on acquiring the evidence which could prove the accused's guilt, and also because the Regulations has no sanction against the law breaking inquirer. Consequently, the present identification conducted by the police inquirer does not do justice to the accused, and might cause the accuser or the witness to point out an innocent person as a wrong-doer. Then, the real offender gets away while the innocent one is punished.

In order to have the just identification, we should impose a measure requiring the police inquirer to follow the procedural rules. If he fails to do so, he shall be given a criminal punishment.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติจักร วัฒนสวัสดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส เป็นอย่างสูง ที่กรุณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำผู้เขียนในเรื่องการเขียนวิทยานิพนธ์ และช่วยเหลือเกี่ยวกับค่านเอกสารภาษาต่างประเทศ ทั้งยังได้กรุณาตรวจแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จเรียบร้อย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวโถกกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล และอาจารย์ ยงบุทธ ธารีสาร ซึ่งกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนตรวจแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณกฤตพล พลวัต พ.ศ.ศ.ดร. โสธิพันธุ์ และคุณอมร เกษ วีระวานิช ที่กรุณาช่วยตรวจร่างวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำผู้เขียนจนวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิติกรรมประกาศ	ช
บทนำ	ค
บทที่ ๑	
๑ ความหมายและความเป็นมาของการดำเนินคดีอาญา.....	๔
๑.๑ การดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศ	๕
๑.๒ การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย	๒๖
๑.๓ แนวความคิดในการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา.....	๓๒
๑.๓.๑ ความหมายของการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลย ในคดีอาญา.....	๓๒
๑.๓.๒ วัตถุประสงค์ของการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดี อาญา	๔๐
๒ วิธีปฏิบัติในการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา.....	๔๒
๒.๑ ประเภทของการชี้ตัวผู้ต้องหา	๔๒
๒.๑.๑ การชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยโดยอาศัยความทรงจำ ของพยาน (Personal Identification).....	๔๒
๒.๑.๒ การชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยโดยอาศัยวิธีการทาง วิทยาศาสตร์ (Scientific Identification).....	๔๕
๒.๒ วิธีการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยโดยอาศัยความทรงจำของ พยาน.....	๔๗

๒.๒.๑	วิธีการชั่งแบบยืนเคียงคู่ (Line up).....	๔๘
๒.๒.๒	วิธีการชั่งแบบยืนเดี่ยว (Show up)	๕๐
๒.๒.๓	วิธีการชั่งแบบถ่ายภาพ (Photograph).....	๕๑
๒.๒.๔	วิธีการชั่งแบบอาศัยเสียง (Voice).....	๕๓
๒.๓	ข้อดีข้อเสียของวิธีการชั่งแต่ละวิธี.....	๕๕
๒.๔	การเลือกใช้วิธีการชั่ง.....	๕๖
๓	ความสำคัญของการชั่งผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อการดำเนินคดีอาญา.....	๕๗
๓.๑	กฎหมายที่เกี่ยวกับการชั่งในประเทศไทย.....	๕๗
๓.๒	กฎหมายที่เกี่ยวกับการชั่งในต่างประเทศ.....	๖๑
๓.๓	ผลกระทบที่เกิดจากสภาพกฎหมายปัจจุบันของไทย.....	๗๒
๓.๓.๑	ผลที่เกี่ยวกับกฎหมาย.....	๗๓
๓.๓.๒	ผลที่เกี่ยวกับระเบียบ.....	๗๓
๓.๔	ปัญหาที่เกี่ยวกับการชั่งและผลที่เกี่ยวกับการรับฟัง เป็นพยานหลักฐาน.....	๗๕
๓.๔.๑	ชั้นสอบสวน.....	๗๕
๓.๔.๒	ชั้นอัยการ.....	๘๐
๓.๔.๓	ชั้นศาล.....	๘๒
๓.๕	ข้อขัดข้องเกี่ยวกับการชั่งในการดำเนินคดี.....	๘๔
๓.๕.๑	พยานชั่งชั้นสอบสวนแต่ไม่ยอมชั่งชั้นศาล.....	๘๕
๓.๕.๒	ไม่ได้ตัวพยานที่ชั่งชั้นสอบสวนมา เบิกความชั้นศาล.....	๘๕
๓.๖	การตรวจสอบพยานที่ได้ทำการชั่ง.....	๘๖
๔	มาตรการที่จะช่วยเสริมให้การชั่งผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นไปอย่าง ได้ผลในการดำเนินคดีอาญา.....	๘๘

บทที่

๔.๑	มาตรการที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	๕๘
๔.๑.๑	การช่วยเหลือของนาย.....	๕๘
๔.๑.๒	การจกรายละเอียดต่าง ๆ ในบันทึกการซื้อตัว	๕๐
๔.๑.๓	การควบคุมโดยอัยการ.....	๕๐
๔.๑.๔	การควบคุมโดยศาล.....	๕๐
๔.๒	มาตรการที่ใช้ในประเทศไทย.....	๕๒
๔.๓	มาตรการที่สามารถนำมาใช้ในประเทศไทย	๕๔
๔.๓.๑	การกำหนดให้พนักงานสอบสวนทำบันทึกการซื้อตัวผู้ต้องหา โดยละเอียด.....	๕๔
๔.๓.๒	การกำหนดให้มีฝ่ายเป็นกลางอยู่ด้วยในการซื้อตัว.....	๕๕
๔.๓.๓	การบัญญัติเรื่องการซื้อตัวผู้ต้องหาไว้ในกฎหมาย.....	๕๗
๕	ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ.....	๕๘
บรรณานุกรม	.....	๑๐๕
ประวัติ	.....	๑๐๘